

T A
Č R

Tento projekt je financován se státní podporou
Technologické agentury ČR
v rámci programu BETA2

www.tacr.cz
Výzkum užitečný pro společnost

Ministerstvo životního prostředí

Svaz moderní
energetiky

Doporučení pro podporu vzniku projektů komunitní energetiky na regionální a lokální úrovni

*Komplexní nastavení podmínek pro vznik a provozování
energetických komunit v podmínkách ČR včetně pilotních projektů
(TITSMZP102)*

financovaného z programu TAČR Beta, výstup v rámci Výsledku č. 3

Objednatel:

UCEEB ČVUT

Sdružení energetických manažerů měst a obcí

PMAC s.r.o.

Svaz Moderní Energetiky

Mgr. Martin Ander, Ph.D.

MSc Tatiana Mindeková

Ing. Ivan Touška

T A
Č R

Program veřejných zakázek v aplikovaném výzkumu a inovacích pro potřeby státní správy BETA2 byl schválen usnesením vlády České republiky č. 278 ze dne 30. 3. 2016 a je zaměřen na podporu aplikovaného výzkumu a inovací pro potřeby orgánů státní správy. Poskytovatelem finančních prostředků je Technologická agentura ČR.

Název	Doporučení pro podporu vzniku projektů komunitní energetiky na regionální a lokální úrovni <i>Komplexní nastavení podmínek pro vznik a provozování energetických komunit v podmínkách ČR včetně pilotních projektů (TITSMZP102) financovaného z programu TAČR Beta, výstup v rámci Výsledku č. 3</i>
Verze	1.1
Datum	4. září 2023
Číslo projektu	TITSMZP102
Objednatel	UCEEB ČVUT Sdružení energetických manažerů měst a obcí PMAC s.r.o. Svaz Moderní Energetiky
Autoři	Mgr. Martin Ander, Ph.D MSc Tatiana Mindeková Ing. Ivan Touška
Kontaktní osoba	Mgr. Tomáš Vácha tomas.vacha@cvut.cz +420 731 266 534 České vysoké učení technické v Praze Univerzitní centrum energeticky efektivních budov Třinecká 1024 273 43 Buštěhrad www.uceeb.cz

Obsah:

1	Úvod	1
2	Start komunitní energetiky – očekávání a potřeby	2
2.1	Začátky komunitní energetiky	2
2.2	Sdílení vyrobené energie	2
2.3	Novelizace energetického zákona – aktivní zákazník a energetické společenství.....	3
2.4	Očekávané přínosy komunitní energetiky pro obce	4
2.5	Potřeby pro start a rozvoj projektů komunitní energetiky	6
3	Zahraniční Příklady dobré praxe.....	8
3.1	Nizozemsko	8
3.2	Belgie	9
3.3	Itálie	10
3.4	Španělsko	10
3.5	Francie	11
3.6	Rakousko	12
4	Stav nástrojů regionální a municipální podpory v Česku	14
4.1	Praha.....	14
4.2	Moravskoslezský kraj	15
4.3	Ústecký kraj	16
4.4	Královéhradecký kraj	16
4.5	Jihomoravský kraj.....	16
4.6	Kraj Vysočina	17
4.7	Zlínský kraj.....	17
4.8	Brno	17
4.9	Hodonín	18
4.10	Frýdek-Místek	19
4.11	Liberec	19
4.12	Litoměřice.....	20
4.13	Koštany	20
4.14	Studenec (u Jilemnice).....	21
5	Soubor doporučení	22

1 ÚVOD

Komunitní energetika je nová oblast moderní energetiky, která se objevila společně se zvýšením dostupnosti obnovitelných zdrojů. Lidé už nejsou jen zákazníci/odběrateli elektřiny, ale stávají se každý zvlášť či společně v rámci komunit také výrobci elektřiny. Tu si následně sdílejí mezi sebou a přebytky prodávají prostřednictvím obchodníků s energií do veřejné sítě. Tento trend přispívá ke snížení znečištění v obcích, ke zvýšení energetické soběstačnosti a nezávislosti, ale také k prevenci energetické chudoby, posílení lokální ekonomiky, rozvoji komunit.

Místní komunity zatím nemají v Česku dostatek zkušeností s investicí a provozováním obnovitelných zdrojů elektřiny, ani technické, ani ekonomické. Je tedy na místě podpora veřejných institucí a hlavně obcí těmto vznikajícím komunitám, aby nové výzvy zvládly. Podpora ze strany obcí samozřejmě může mít širokou paletu podob – od podpory osvětové, poradenské, organizační, až po podporu finanční.

Text studie vymezuje podstatu komunitní energetiky, shrnuje, co je pro její úspěšný start v podmínkách ČR potřeba, zpřehledňuje zkušenosti ze zahraničí i stávající praxi v Česku. Na závěr formuluje sobor doporučení a tipů pro zástupce obecních a městských samospráv, jak rozjezd komunitní energetiky konkrétně podpořit.

2 START KOMUNITNÍ ENERGETIKY – OČEKÁVÁNÍ A POTŘEBY

2.1 Začátky komunitní energetiky

Komunitní energetika je fenomén, který se v západní Evropě začal rozvíjet už v 70. letech 20. století. Především v Německu, Dánsku a Nizozemsku vznikaly výrobní elektřiny a tepla z obnovitelných zdrojů společně vlastněné komunitou – skupinou občanů, sousedů, místních zemědělců či samotných obcí. Šlo primárně o větrné, fotovoltaické či malé vodní elektrárny, ale také o výrobní tepla z biomasy či bioplynu.

Společným znakem všech těchto komunitních projektů bylo kolektivní vlastnictví obnovitelných zdrojů energie a neziskový charakter projektu. Cílem nebylo vytvářet zisk, ale poskytovat místní komunitě, obci či širšímu společenství environmentální, sociální a ekonomické přínosy. Případný zisk z prodeje elektřiny do sítě byl investován do další výstavby společných obnovitelných zdrojů nebo do podpory rozvoje místní komunity. Energetické komunity se postupně začaly propojovat, sdílet své zkušenosti a vytvářet poradenské systémy.

2.2 Sdílení vyrobené energie

Zásadním impulsem pro rozvoj komunitní energetiky v posledních letech je však prvek sdílení vyrobené elektřiny. Jde o koncept virtuálního „přeposílání“ vyrobené elektřiny z výroben ve vlastnictví komunity do odběrných míst jednotlivých členů komunity prostřednictvím veřejné distribuční sítě. Právě požadavek umožnit sdílení elektřiny vyrobené v lokálních obnovitelných zdrojích dalším uživatelům v rámci komunity prostřednictvím veřejné distribuční sítě je jádrem novely evropských směrnic, které byly představeny Evropskou komisí v rámci balíčku Čistá energie pro všechny Evropany na konci roku 2018 a schváleny Evropským parlamentem a členskými státy v květnu 2019.

Konkrétně jde o novely dvou evropských direktiv: Směrnice o obnovitelných zdrojích energie (2018/2001) a Směrnice o společných pravidlech pro vnitřní trh s elektřinou (2019/944). Směrnice o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů pracuje s termínem samospotřebitelé či jejich kolektivní variantou, tedy společně jednající skupinou označenou jako „společenství pro obnovitelné zdroje“. Směrnice o společných pravidlech pro vnitřní trh s elektřinou zavádí možnost účastnit se činností v elektroenergetice prostřednictvím občanských energetických společenství nebo agregátorů. Definuje, kdo může být aktivním zákazníkem, jaké činnosti v energetice mohou aktivní zákazníci vykonávat a jaké podmínky pro tyto činnosti musí členské státy zajistit. Další části směrnice řeší další nutné komponenty, jako jsou například chytré elektroměry. Obě směrnice tedy dávají právní rámec pro vymezení nových subjektů v sektoru energetiky – aktivní zákazníci a energetická společenství. Zároveň stanovují nástroje, které mají umožnit jejich snadnější zapojení do energetického trhu a podpořit jejich rozvoj a růst.

2.3 Novelizace energetického zákona – aktivní zákazník a energetické společenství

Individuální výroba elektřiny pro vlastní spotřebu je v Česku legální a běžně prováděná. Například počty instalací fotovoltaických panelů na rodinných domech dosahují několika desítek tisíc. Instalace jsou dlouhodobě podporovány dotačním programem Nová zelená úsporám, který hradí až 50 % uznatelných investičních nákladů. Obdobné instalace fotovoltaických elektráren na budovách v majetku obcí jsou aktuálně podporovány jak z OPŽP tak z Modernizačního fondu v rámci programu RES+. Tyto instalace obnovitelných zdrojů jsou dobrým základem pro budoucí vznik projektů komunitní energetiky.

Novela energetického zákona č. 458/2000 Sb. označovaná jako Lex OZE I a účinná od 25. ledna 2023 přinesla zájemcům o výrobu elektřiny pro vlastní spotřebu významná zjednodušení. Především posunula hranici, nad kterou je již nezbytná pro provoz fotovoltaické elektrárny licence, z 10 kWp na 50 kWp. Tím se dostává do pásma nižší administrativní náročnosti i řada projektů na obecních i soukromých bytových domech. Zároveň novela projekty FVE do 50 kWp vyjmula z povinnosti absolvovat složitá povolená řízení při instalaci.

Od 1. ledna 2023 je navíc účinná také novela vyhlášky Energetického regulačního úřadu o Pravidlech trhu s elektřinou, která umožňuje model sdílení elektřiny v bytovém domě s využitím střešní fotovoltaické elektrárny. Jde o jakousi nultou etapu komunitní energetiky, neboť umožňuje kolektivní samospotřebu elektřiny vyrobené v bytových domech. Na takto vyrobenou a uvnitř objektu sdílenou elektřinu je pohlíženo jako na samospotřebu, tudíž není (stejně jako v rodinných domech) předmětem distribučních poplatků ani daňové povinnosti. Založení takové energetické komunity je administrativně poměrně jednoduché, stáčí formulářová žádost směrem k příslušnému provozovateli distribuční sítě. Tím se rámcově narovnávají pravidla pro samospotřebu pro vlastníky rodinných domů a vlastníky bytů v bytovém domě. Podmínky jsou však stále poměrně omezující, neboť za bytový dům je považován každý vchod se samostatnou přípojkou, není možné sdílet elektřinu z FVE na jiném, byť třeba sousedním objektu a účastníci sdílení musí povinně použít statický alokační klíč. Zvláště to poslední uvedené významně snižuje míru samospotřeby a tím i ekonomickou návratnost celého projektu. Proto zatím není o uvedený koncept výraznější zájem.

Proces transpozice výše uvedených evropských směrnic do českého právního prostředí, který umožní sdílení elektřiny nad rámec jednotlivých budov, aktuálně probíhá a dosud není dokončen. Další novela energetického zákona označovaná jako Lex OZE II však již byla v červnu 2023 schválena vládou a očekává se její projednávání Parlamentem ČR v druhé polovině roku 2023.

Novela přináší definice dvou základních modelů fungování komunitní energetiky:

- **Aktivní zákazník.** Jde o vlastníka výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů, kterému bude umožněno sdílet přebytky své výroby do maximálně 10 odběrných míst dalších zákazníků. Tento model umožní například majitelům chat „sdílet“ elektřinu vyráběnou ve FVE na střeše rekreačního objektu do vlastního bytu ve městě. Podobně bude moci například rodina z přebytků fotovoltaické elektrárny na střeše svého rodinného domu zásobovat elektřinou byt svých prarodičů v jiné obci. Aktivním zákazníkem však může být i právnická osoba jako je obec, její příspěvková organizace nebo malá či střední firma. Návrh zákona navíc nepředpokládá, že by možnost sdílení elektřiny byla v režimu aktivního zákazníka jakkoliv územně či kapacitně omezena.

- **Energetické společenství / společenství pro obnovitelné zdroje.** V tomto případě se bude jednat o kolektivní formy výroby a spotřeby. Do energetických společenství se budou sdružovat zájemci o společné investice do obnovitelných zdrojů, ze kterých bude možné formou sdílení následně odebírat vyrobenou elektřinu přímo, bez zprostředkování obchodníkem. Členem těchto společenství budou moci být nejen fyzické osoby, ale také právnické osoby jako jsou obce a jejich příspěvkové organizace nebo malé a střední firmy. Velikost skupiny členů, kteří mohou mezi sebou sdílet elektřinu, však má být pro začátek omezena na 1000 odběrných míst v rámci souvislého území maximálně 3 obcí s rozšířenou působností (ORP). V případě Společenství pro obnovitelné zdroje má být plnoprávně členství omezeno na souvislé území 3 ORP dokonce trvale.

Stát, prostřednictvím Ministerstva životního prostředí, aktuálně připravuje dotační program pro podporu zakládání pilotních projektů energetických společenství s cílem podpořit vypracování potřebných technických, ekonomických i právních dokumentů pro nejméně 40 pilotních projektů. Součástí záměru je podpořit širokou paletu různých forem energetických společenství předpokládaných evropskými směnicemi. Vypracované dokumenty budou sloužit jako inspirace či přímo vzor pro zakládání dalších energetických komunit.

Souběžně s tím vzniká také komplexní státní systém poradenství v oblasti komunitní energetiky. Jeho základem budou jak energetičtí specialisté dosud pracující v systému EKIS, tak i nově proškolení poradci – energetičtí koordinátoři – Místních akčních skupin.

Vše výše uvedené významně otevírá možnosti pro obce i samotné občany, aktivní zákazníky, podílet se na komunitní energetice. Zájem o tento typ projektů v posledních měsících viditelně vzrostl, a to především v důsledku strmého růstu cen elektřiny a dobře nastavené osvěty státu i nestátních organizací směrem k obcím, které začínají toto téma intenzivně vnímat.

2.4 Očekávané přínosy komunitní energetiky pro obce

Podpora vzniku projektů komunitní energetiky nemusí být výhradně doménou státu. Jelikož komunitní energetika má nesporné přínosy i pro samotné obce (viz níže), stojí rozhodně za úvahu lokálních a regionálních samospráv jak vznik a rozvoj projektů vlastní výroby a spotřeby elektřiny na svém území podpořit nad rámec státních mechanismů.

Mezi hlavní očekávané přínosy rozvoje komunitní energetiky pro obce patří:

- **Ochrana spotřebitelů energií před růstem cen dodávek silové elektřiny.** Při odběru elektřiny z vlastního, resp. komunitního, obnovitelného zdroje jako je fotovoltaická elektrárna, větrná elektrárna či malá vodní elektrárna mohou spotřebitelé počítat se stabilní cenou dodávky. Náklady na „palivo“ jsou u těchto zdrojů nulové, náklady na zajištění údržby a provozu velmi nízké. Cenu tedy z velké míry určuje dohoda v rámci komunity na rychlosti splácení počáteční společné investice, resp. na rychlosti splácení úvěru. Výkyvy cen paliv a elektřiny na otevřených trzích se do ceny vlastní (komunitní) elektřiny nepromítají a členové energetického společenství jsou tak chráněni před nenadálými cenovými skoky. Případně alespoň do té míry, jak velkou část své spotřeby z těchto komunitních zdrojů kryjí. Týká se to samozřejmě jak individuálních spotřebitelů, členů komunit, tak i obcí a jejich organizací jako kolektivních členů energetických komunit. To má následně pozitivní vliv na stabilitu obecních rozpočtů.

- **Posílení energetické bezpečnosti a nezávislosti.** Přechodem na dodávky elektřiny z vlastního obnovitelného zdroje dochází ke snížení potřeby dovozu fosilních paliv ze zahraničí nebo dodávek elektřiny z oblastí mimo region. To se pozitivně projevuje na zvýšení míry energetické soběstačnosti regionu a tím i posílení bezpečnosti dodávek.
- **Prevence rizika pádu do energetické chudoby.** Jedním z důležitých motivů, proč jsou zakládána energetická společenství je zajištění dlouhodobě nižších odběratelských cen než na běžném trhu. Je tedy užitečné, pokud tuto výhodu nižší ceny mohou čerpat i domácnosti s nižšími příjmy. Omezuje se tak riziko jejich pádu do energetické chudoby (stavu, kdy členové domácností nejsou dlouhodobě schopni plnit své závazky v oblasti hrazení energií a souvisejících služeb). Omezit toto riziko je zároveň zájmem každé obce, ať už se to týká vlastních nájemníků (obyvatel obecních bytových domů) nebo obyvatel města obecně. Důsledkem je totiž snížení sociálního napětí, omezení konfliktů apod.
- **Snížení znečištění ze spalování fosilní paliv.** Náhrada fosilních zdrojů, ať už jde o uhlí nebo zemní plyn, za zdroje obnovitelné (slunce, vítr, voda ad.) se ve větší či menší míře projeví snížením množství škodlivých emisí v ovzduší. Jelikož dbát o ochranu a rozvoj zdraví obyvatel je jedním ze zákonných úkolů obecních samospráv¹, je podpora projektů komunitní energetiky jedním ze způsobů naplnění tohoto poslání.
- **Podpora místní ekonomiky.** Připravovaný český zákon stejně tak jako evropské směrnice nastavují neziskové principy fungování energetických komunit. Výnosy z hospodaření společenství tak mohou být využity pouze na další rozvoj činnosti společenství nebo zajištění komunitních potřeb. Podpora obce tak přináší nepřímou podporou činnosti komunity, úspory nákladů v obecním rozpočtu při přímém zapojení obce do projektu a podporuje také vznik místních pracovních míst (koordinátor společenství, provozovatel techniky ad.).
- **Digitalizace energetiky, lepší řízení služeb.** Projekty komunitní energetiky nejsou možné bez zajištění digitalizace měření, odečtů spotřeb, správy uživatelských dat a dalších služeb. Tlak na podporu komunitní energetiky tak přispívá k rychlejší a lepší dostupnosti těchto služeb pro všechny.
- **Lepší integrace obnovitelných zdrojů do elektroenergetických sítí.** Navázání nových místních obnovitelných zdrojů na místní spotřebu pomáhá efektivnějšímu řešení zajištění rovnováhy v distribuční síti. I to je v posledku v zájmu obcí.

¹ „Obec v samostatné působnosti ve svém územním obvodu dále pečuje v souladu s místními předpoklady a s místními zvyklostmi o vytváření podmínek pro rozvoj sociální péče a pro uspokojování potřeb svých občanů. Jde především o uspokojování potřeby bydlení, ochrany a rozvoje zdraví, dopravy a spojů, potřeby informací, výchovy a vzdělávání, celkového kulturního rozvoje a ochrany veřejného pořádku.“ §35, odst. 2, zákona č. 128/2002 Sb. o obcích.

2.5 Potřeby pro start a rozvoj projektů komunitní energetiky

Start projektů komunitní energetiky, ať už ve formě aktivního zákazníka nebo energetické společnosti, není prakticky možný bez zajištění řady podmínek z různých oblastí. Pro dobré zacílení podpory z úrovně lokálních a regionálních samospráv je tedy nezbytné tyto podmínky (resp. překážky rozvoje) identifikovat a následnou podporu směřovat právě tam, kde může přinášet potřebný efekt.

Pro zajištění vzniku a udržitelného fungování projektů komunitní energetiky jsou nezbytné následující předpoklady:

- **Legislativní ukotvení.** Zákonná definice aktivního zákazníka, energetických společností a sdílení elektřiny, včetně nastavení vztahů, práv a povinností jednotlivých účastníků trhu s elektřinou vůči těmto novým institutům je klíčovou podmínkou rozvoje. Tento úkol sice leží v zásadní míře na bedrech státu a jeho institucí, lokální samosprávy však mohou svým formálním i neformálním tlakem významně přispět k rychlému a kvalitnímu naplnění legislativních podmínek pro vznik a rozvoj energetických komunit.
- **Technická podpora – měřidla, kapacitní distribuční síť ad.** Komunitní energetiku nelze nastartovat bez vybavení zapojených odběrných míst chytrými měřidly (umožňujícími alespoň průběhové měření typu B) nebo bez zajištění připojení nových zdrojů k veřejné distribuční síti. Zde je klíčová role distribučních společností a státu jako regulátora jejich činnosti a důležitého garanta financování potřebné modernizace. I zde však platí, že lokální a regionální samosprávy mohou svým formálním i neformálním působením nepřehlédnutelně přispět k rychlému a kvalitnímu naplnění potřebných podmínek.
- **Datová podpora.** Provoz energetických komunit si nelze představit bez zajištění spolehlivých dat o výrobě a spotřebách v zapojených odběrných místech a návazného zpracování a vyhodnocení dat. Ty jsou nezbytným podkladem pro pravidelné zúčtování, jak mezi členy energetické komunity navzájem, tak mezi členy komunity jako zákazníky a jejich obchodními dodavateli zbytkové elektřiny, bez kterého se provoz energetických komunit nemůže obejít. V českém prostředí se předpokládá², že úlohu subjektu zodpovědného za sběr, zpracování a předávání dat energetickým komunitám bude hrát Elektroenergetické datové centrum (EDC). Tuto novou organizaci založí a budou provozovat ČEPS a provozovatelé distribuční soustavy.
- **Osvěta a informovanost, participace obyvatel.** Důležitým prvkem, který rozhodne o rychlosti rozvoje komunitní energetiky v Česku, bude zájem obyvatel o tento typ řešení. Aby se zákazníci mohli začít stávat aktivními zákazníky a mohli se začít sdružovat do energetických společností, je nezbytné, aby lidé měli k dispozici přehledné, úplné a pravdivé informace o tom, co zapojení do komunitní energetiky znamená, jaké pro ně bude mít přínosy, ale i rizika. Zvláště v případě vzniku energetických společností bude nezbytné věnovat prostor participaci všech dotčených v procesu přípravy vzniku

² Návrh novely energetického zákona projednaný vládou ČR dne 21. 6. 2023 ukládá tuto povinnost nově vytvořenému subjektu Elektroenergetického datového centra (EDC).

společenství. V této oblasti je aktivita obcí nezastupitelná, neboť jsou to právě místní samosprávy, kdo u obyvatel požívá největší důvěry. Do této oblasti proto bude směřovat řada efektivních nástrojů lokální podpory.

- **Dostupné technické, ekonomické a právní poradenství (národní i lokální).** I dobře informovaný a motivovaný zájemce o komunitní energetiku se bez kvalitního technického, ekonomického a právního poradenství často neobejde. Založení energetického společenství nebude záležitostí zcela snadnou a vzorů a inspirace bude pomálu, neboť jde o institut v našem právním řádu zcela nový. Proto je důležité, aby stát věnoval náležitou pozornost vybudování národních poradenských kapacit (vytvoření jednotných osvětových materiálů, použitelných vzorů, návodů a manuálů, utřídění informací o možnostech finanční podpory apod.). I přesto však bude nezbytné doplňovat tento národní systém nástroji regionální a lokální odborné podpory. Ideálně prostřednictvím vlastní poradenské agentury, případně podporou nezávislé odborné služby. Prostor pro aktivní přístup regionálních a lokálních samospráv je tu velký.
- **Dotační a úvěrové tituly pro iniciaci, přípravu a realizaci investice.** Vznik energetických komunit je vždy spojen s výstavbou/zapojením nových místních obnovitelných zdrojů energie. Řada dotačních titulů v oblasti investiční podpory již je aktuálně k dispozici (jak z národních tak evropských zdrojů). Finanční podpora iniciace vzniku energetických společenství a potřebných přípravných prací na jeho založení však zatím není nijak rozsáhlá. Opět i zde se odkrývá nezanedbatelný prostor pro iniciativu místních a regionálních samospráv.
- **Aktivní role obcí v iniciaci vzniku projektů.** Jak institut aktivního zákazníka, tak energetické společenství skýtá příležitost pro využití ze strany obce. Ty ambicióznější mohou propojit do virtuální sítě energetické komunity nejen své objekty (budovy a zařízení), ale mohou přizvat k účasti také svoje nájemníky v obecních bytech nebo své občany z rodinných domů či Společenství vlastníků bytových jednotek. Ve všech těchto případech se obec podílí na tvorbě příkladů dobré praxe a získávání cenných zkušeností, které pak lze v rámci obce dále efektivně předávat. Prostor pro podporu komunitní energetiky je této oblasti pro místní a regionální správu významný.

Zapojení lokálních a regionálních samospráv do podpory vzniku a rozvoje energetických komunit je potřebné a představuje důležitý doplněk státní systémové podpory rozvoje tohoto sektoru. Díky zájmu a aktivitě obcí pak mohou na přínosy komunitní energetiky dosáhnout i nízkopříjmové domácnosti, které by jinak na účast ve společenství těžko dosáhly. Podrobnosti vázané na různé typy lokální podpory rozebereme v 5. kapitole.

3 ZAHRANIČNÍ PŘÍKLADY DOBRÉ PRAXE

V zemích západní Evropy bývá zapojení obcí, měst a regionů do podpory vzniku a rozvoje komunitní energetiky poměrně běžné. Formy podpory jsou však velmi rozličné, od poskytnutí přímého finančního plnění, záruk za půjčku, úlev na místních daních, přes výpůjčku nevyužívaných obecních nemovitostí, poradenské služby zaměstnanců úřadu až po osvětovou a informační podporu.

Níže uvádíme několik inspirativních příkladů z 6 evropských zemí.

3.1 Nizozemsko

V Nizozemsku je poměrně běžnou praxí měst osvětová a informační podpora pro zájemce o instalaci obnovitelných zdrojů a komunitní energetiku. Specifickou roli však hrají obce při povolování projektů nových větrných parků či velkých fotovoltaických elektráren. V rámci vyjednávání podoby Národního klimaticko-energetického plánu bylo dohodnuto stanovení nezávazného cíle 50 % komunitního vlastnictví v rámci nových instalací obnovitelných zdrojů. Přesto, že je cíl nezávazný, je postavení místních samospráv obcí v Holandsku natolik významné, že jsou si schopny jeho dodržení při vyjednávání s investory zajistit. V oblasti územního plánování a povolenacích procesů staveb totiž požívají obce v Holandsku poměrně vysokou míru autonomie a povolení projektu tedy podmiňují tím, že 50% vlastnictví projektu připadne obci nebo přímo místním občanům. Tento podíl následně zajišťuje finanční přínosy z každého nově realizovaného projektu právě komunitě (obci). Obec prostředky využívá například na podporu místních kolektivních občanských instalací formou výhodných půjček nebo na zajištění poradenství pro místní občany v oblasti investic do domácích FV elektráren. Finanční přínos pro komunitu a obec z nově instalovaného projektu tak zajišťuje jeho akceptovatelnost místní veřejností.

3.1.1 Záruka obce za úvěr na rozjezd energetické komunity v Culemborgu

Jednou z dalších možností podpory energetických komunit ze strany obcí je poskytnutí záruky za úvěr. Tak tomu bylo ve čtvrti EVA-Lanxmeer v nizozemském Culemborgu. Před 16 lety tu byla nabídnuta k prodeji síť dálkového vytápění. Někteří obyvatelé čtvrti se rozhodli vzít zajištění dálkového vytápění do vlastních rukou. Založili společnost s ručením omezeným "Energiebedrijf Thermo Bello" a začali hledat finanční prostředky na převzetí majetku dálkového vytápění. Někteří obyvatelé byli ochotni poskytnout rizikový kapitál ve formě půjček, ale na koupi celého potřebného majetku to nestačilo. Poskytnutí bankovního úvěru tak mladé iniciativě však banky považovaly za příliš velké riziko.

V tomto momentu se do věci vložila obec a poskytla společnosti Thermo Bello³ záruku na 100 % částky půjčené bankou. To vedlo v roce 2009 k získání bankovního úvěru s výhodnými podmínkami (úroková sazba a doba trvání), který společnosti Thermo Bello umožnil převzít provozování sítě dálkového vytápění.

O několik let později založili obyvatelé čtvrti energetické družstvo, které se stalo 100% vlastníkem společnosti s ručením omezeným. Družstvo bylo schopno financovat modernizaci zařízení kombinací bankovního úvěru (35 000 EUR na 10 let s úrokem 2,7 %), kapitálu občanů (65 000 EUR) a úspor na

³ <https://www.thermobello.nl/>

základě výnosů z posledních let (100 000 EUR). Rozhovor s bankou byl tentokrát mnohem snazší, protože družstvo bylo bez dluhů a mohlo prokázat finanční stabilitu své činnosti za posledních 13 let.

Zkušenosti společnosti Thermo Bello jsou využívány v rámci služby Buurtwarmte („sousedské vytápění“), konkrétně na podporu rozvoje a provozu udržitelných projektů vytápění. Vznikajícím iniciativám jsou poskytovány informace o financování a je umožněna výměna znalostí o tom, jak navázat úspěšnou spolupráci mezi energetickou komunitou a obcí. Buurtwarmte rovněž podporuje rozvoj odborných znalostí a dovedností potřebných k realizaci projektů a informuje komunity o právních aspektech, jako je status iniciativy a změny v regulačním rámci.

3.1.2 Schoonschip – energeticky plusová kolonie rodinných domů na městském pozemku

Schoonschip v Amsterdamu je pilotní projekt udržitelného bydlení na vodě, který iniciovala před deseti lety amsterdamská radnice, když přišla s nabídkou umožnit výstavbu kolonie obytných domů na jednom ze slepých ramen amsterdamských kanálů. Její podmínkou však bylo aplikovat v rámci kolonie principy udržitelné výstavby a provozu. Jedním z bodů pro souhlas s projektem byl i ten, že domy budou postaveny v energeticky pasivním standardu a budou vybaveny zdroji obnovitelné elektřiny tak, aby vzájemně propojená lokální soustava byla energeticky soběstačná, tedy aby v součtu ročního provozu vyrobila alespoň tolik energie, kolik sama spotřebuje.

Kolonie obytných domů dnes čítá zhruba pět desítek domácností a žije v ní přes 100 obyvatel. Prakticky všechny domy jsou vybaveny střešními fotovoltaickými panely, celkem je jich zhruba 500. Některé z domů disponují i panely solárně-termickými. Domy, které disponují jižní fasádou, mají navíc i fotovoltaické panely fasádní. Teplo a ohřev teplé vody zajišťují tepelná čerpadla systému voda-voda. V propojeném systému celé kolonie je jich zapojeno celkem 30. Výroba i spotřeba energií ve všech domech je měřena a sledována, obyvatelé mají k datům přístup prostřednictvím aplikace a mohou tak sledovat on-line kolik elektřiny vyrobí jejich fotovoltaický zdroj a kolik tepla vyrobí tepelné čerpadlo, stejně tak mohou sledovat kolik elektřiny a tepla jejich domácnost spotřebuje. A to jak v režimu posledních 24 hodin, tak v režimu celoročním. Aplikace nabízí také vizualizaci aktuálního chování celé lokální energetické soustavy. Každý uživatel tedy může sledovat odkud a kam vyrobená a spotřebovávaná elektřina aktuálně proudí.

3.2 Belgie

Také v Belgii je podpora zapojování místních občanů do investic do lokálních obnovitelných zdrojů trendem podobně jako v sousedním Nizozemsku. Podrobněji to ukazuje následující příklad z obce Eeklo.

3.2.1 Podpora zapojení místní občanské komunity do projektu větrného parku

Při studiu vzniku energetických komunit v sousedních zemích si obec Eeklo uvědomila význam místní podpory projektů. Místní Rada obce proto vydala prohlášení, v němž stanovila, že 50 % vlastnictví všech projektů obnovitelných zdrojů energie na obecních pozemcích bude nabídnuto místním občanům. V roce 1999 Eeklo vypracovalo první plán využití větrné energie v Belgii a v roce 2000 město vyhlásilo první výběrové řízení na partnera pro výstavbu a provoz 2 větrných turbín.

Důležitým prvkem hodnocení bylo, do jaké míry se na financování projektu mohou podílet místní občané a malé a střední podniky. Město přidělilo zakázku společnosti Ecopower, přestože v té době měla pouze 30 členů a kapitál 50 000 EUR. Ecopower však byla ochotna nechat obyvatele a malé a střední podniky v Eeklo financovat 100 % projektu. Během jednoho roku byla bez námitek veřejnosti udělena obcí povolení k výstavbě a užívání 3 větrných turbín. V roce 2009 připravila obec druhé výběrové řízení na další 2 větrné turbíny. Společnost Ecopower opět zvítězila v konkurenci velkých energetických společností a při posuzování povolení opět nebyly vzneseny žádné námitky⁴.

Z příjmů z větrných turbín je mimo jiné financován plat odborníka na energetiku na částečný úvazek. Ten nyní pracuje ve prospěch obce a iniciuje nové projekty v oblasti obnovitelných zdrojů a opatření v oblasti energetické efektivity (např. síť dálkového vytápění) ve veřejných budovách.

3.3 Itálie

3.3.1 Poskytnutí počátečního kapitálu pro start komunitních projektů v obcích na Sardinii

Obce Villanovaforru a Ussaramanna leží ve vnitrozemí italského ostrova Sardinie. Každá má přibližně 500 obyvatel. Těmto obcím byly přiděleny finanční prostředky z národního fondu, které měly využít na podporu obnovitelných zdrojů. Místní samospráva měla několik možností, jak tyto prostředky využít, včetně financování vlastních projektů na zvýšení energetické účinnosti nebo na výstavbu nových OZE. Municipality se však rozhodly investovat do studie potenciálu a proveditelnosti, kterou vypracovala společnost Enostra⁵, která je prvním neziskovým komunitním dodavatelem elektřiny z obnovitelných zdrojů v Itálii.

Výsledkem tohoto rozhodnutí je, že v obou obcích vznikly energetické komunity s přibližně 100 členy, které společně vyrábějí a spotřebovávají vyrobenou energii z obnovitelných zdrojů. Obce se rozhodly ponechat veškeré výhody komunit místním občanům ve snaze motivovat je k tomu, aby v tomto regionu zůstali, přestože zde není mnoho pracovních příležitostí. Náklady na založení komunity, výstavbu a správu elektrárny plně hradí obec, zatímco výhody z vlastní spotřeby energie (přibližně 118 EUR z každé sdílené MWh) a z prodeje přebytečné energie do sítě zůstávají plně k dispozici členům komunity.

3.4 Španělsko

Místní samosprávy ve španělských městech často hrají důležitou roli v ekonomické podpoře solárních elektráren pro vlastní spotřebu individuálních občanů i komunit. Vlastníky nemovitostí na svém území totiž mohou podpořit v instalacích fotovoltaických panelů tím, že jim odpustí až 50 % daně z nemovitostí (což je limit, který samosprávám umožňuje celostátní legislativa) na období 3-5 let a až 95% daně ze stavebních a instalačních prací. Zvláště odpuštění platby daně z nemovitosti je ve Španělsku poměrně ekonomicky zajímavá nabídka, neboť ve srovnání s Českem jsou zde sazby daně z nemovitostí výrazně vyšší.

⁴ <https://www.ecopower.be/over-ecopower/productie-installaties/eeeklo>

⁵ <https://fsr.eu.eu/renewable-energy-cooperative-enostra/>

3.4.1 Aktivní spolupráce mezi družstvem a místní samosprávou v městě Crevillent

Jiný formu podpory ze strany místní samosprávy ilustruje Projekt Comptem6. Projekt Comptem6 ve španělském Crevillentu je příkladem spolupráce mezi místní samosprávou a energetickým družstvem. Toto družstvo v současné době tvoří přibližně 65 domácností a do budoucna plánuje zapojit až 30 000 místních obyvatel. Činnost družstva zahrnuje společnou výrobu elektřiny a její vlastní spotřebu, akumulaci, optimalizaci energetických a ekonomických toků zařízení, sdílení elektřiny pomocí technologie blockchainu a mobilní aplikaci pro občany s informacemi o jejich spotřebě energie.

Podpora místní samosprávy v tomto projektu zahrnuje několik oblastí. Důležité pro projekt bylo povolení místní samosprávy vybudovat zdroj obnovitelné elektřiny na nevyužívaných městských pozemcích. Místní vláda také umožnila instalaci fotovoltaických panelů na střechy místních obecních domů a poskytla dvě nabíjecí stanice pro elektromobily. Nadto obec poskytuje společnosti Enercoop také administrativní podporu.

S cílem usnadnit občanům přístup k výhodám komunitní energetiky se společnost Enercoop rozhodla nevyžadovat při vstupu do společenství počáteční individuální investici. Místo toho nové investice financuje z vlastních zisků společnosti, z projektů podpořených Evropskou unií a z úvěrů. Výhody jsou členům poskytovány formou slev, které získávají ve svém tarifu za elektřinu.

3.5 Francie

Ve Francii na sebe obce občas berou roli iniciátorů vzniku energetických komunit. Jak ukazuje následující příklad, jsou však místní samosprávy otevřené i jiným kreativním způsobům podpory vznikajících místních energetických komunit.

3.5.1 Sdílení kapacit zaměstnanců města ve prospěch energetických komunit ve Štrasburku

V roce 2020 se metropolitní region Štrasburk v souladu s plánem rozvoje obnovitelných zdrojů energie rozhodl podpořit vznik a rozvoj místního energetického společenství. Metropole přijala dvě hlavní opatření na podporu rozvoje komunitní energetiky. V prvním kroku svěřila samospráva rozvoj komunitní energetické iniciativy místní nevládní organizaci Alter Alsace Energies⁷. Tato nevládní organizace byla pověřena pořádáním seminářů, jejichž cílem bylo informovat a mobilizovat občany v metropolitní oblasti. Místní samospráva rovněž pověřila jednoho ze svých zaměstnanců úkolem věnovat se naplno podpoře rozvoje energetických komunit občanů, a to jak po technické, tak po právní stránce. Správa metropolitní oblasti rovněž poskytla energetickým komunitám prostory pro setkávání.

Druhým krokem byla přímá investice do projektu rozvoje solárních elektráren ve vlastnictví místní energetické komunity. Metropole investovala do energetického společenství 10 000 eur. Příspěvek byl proveden na základě usnesení zastupitelstva a byl umožněn zákonem o rozvoji obnovitelných zdrojů z

⁶ <https://www.grupoenercoop.es/conocecomptem>

⁷ <https://alteralsace.org/>

roku 2015, který dává obcím ve Francii výjimku pro přímé investice do soukromých subjektů, pokud investují do výroby energie z obnovitelných zdrojů.

3.6 Rakousko

V Rakousku organizuje start komunitní energetiky federální ministerstvo. Úspěch ambiciózního a inovativního modelu komunitní energetiky by však nebyl možný bez součinnosti s regionálními energetickými agenturami zřizovanými příslušnou zemskou vládou, které poskytují začínajícím komunitám potřebné poradenství, sledují vývoj jejich projektů, podílí se na výzkumu nových nástrojů a služeb, organizují vzájemné sdílení zkušeností a přenáší důležité informace z lokální na národní úroveň (ty pak slouží k aktualizaci potřebných zákonů, technických pravidel či podmínek financování).

Níže uvádíme několik příkladů zapojení obcí do podpory komunitní energetiky:

3.6.1 Energetická komunita s účastí obce Laudachtal

Inspirativním příkladem venkovského regionálního společenství pro obnovitelné zdroje s účastí obce je EEG v hornorakouském Laudachtalu. Energetickou komunitu zde vytvořila obec společně s malou místní firmou a několika desítkami domácností.

Výrobu elektřiny zajišťuje kombinace malých fotovoltaických elektráren o souhrnném výkonu 360 kWp a kogenerační jednotky o výkonu 100kWp. Společenství počítá s využíváním přebytečné elektřiny v letních měsících pro nabíjení elektromobilů.

3.6.2 Občanské investice do místních OZE organizované městskou energetickou firmou

Městská energetická společnost Wien Energie přišla před několika lety se zajímavým programem, který umožňuje obyvatelům Vídně investovat své peníze do smysluplných projektů místních obnovitelných zdrojů (solárních či větrných elektráren) ve Vídni a blízkém okolí. Vytváří tak nový typ komunitní energetiky, který umožňuje zapojení i těch, kteří nevlastní nemovitost s vlastní výrobnou elektřiny.

Občanská účast v tomto projektu probíhá na principu „Sale and lease back“, kdy firma elektrárnu postaví, nabídne ji formou podílových listů k odkoupení jednotlivcům a obratem si ji od nich pronajme. Kupující tak dostává za svou investici každoročně úrok (nájemné). Nájemné je stanoveno pevnou částkou, takže v případě technických výpadků, nižšího výkonu elektrárny nebo turbulencí na energetickém trhu podílníkům nehrozí žádné riziko. Po uplynutí minimální doby pronájmu (zpravidla 5 let) má podílník právo nechat si hodnotu podílového listu vyplatit zpět a nájemní vztah ukončit.

Jedním ze tří desítek realizovaných projektů je např. FV elektrárna na střeše logistického terminálu ve vídeňském přístavu. Její instalovaný výkon je 280 kWp a pokrývá spotřebu areálu ze zhruba jedné čtvrtiny. Wien Energie nabídla 1076 podílových listů, z nichž každý měl hodnotu 950 eur a symbolicky představoval jeden fotovoltaický panel. Nákup byl možný přes speciální internetový portál, přičemž zájemce musel být klientem Wien Energie a musel mít v Rakousku trvalé bydliště a bankovní konto. Nabídka byla omezena na deset podílových listů pro jednoho kupujícího. Roční úrok ve výši 1,75% byl ve srovnání s bankovními produkty v té době velmi atraktivní, takže se všechny podílové listy prodaly během několika hodin.

3.6.3 Inicie sdílení elektřiny z fotovoltaické elektrárny na nájemním bytovém domě v Innsbrucku

Jedním z prvních projektů kolektivní výroby elektřiny pro vlastní spotřebu po novele rakouského energetického zákona z roku 2017 se stala instalace 133 solárních panelů (36 kWp) na střechu bloku tří nájemních bytových domů na Reichenauer Strasse 62, 64 a 66 v Innsbrucku. Třicet osm domácností, které se staly účastníky dohody o využívání společného systému, tak pokrývá zhruba 20% své průměrné spotřeby právě elektřinou generovanou přímo na vlastní střeše. Dohoda o rozdělení podílů vyrobené elektřiny je postavena na dynamickém alokačním klíči. Projekt realizovala městská energetická společnost Innsbrucker Kommunalbetriebe AG v rámci širší komplexní energetické renovace domu. Projekt byl uveden do provozu na jaře 2018. Jde o příklad energetické komunity v soukromém nájemním bytovém domě, kde v zapojení nájemníků sehrála důležitou iniciační roli místní zemská vláda.

4 STAV NÁSTROJŮ REGIONÁLNÍ A MUNICIPALNÍ PODPORY V ČESKU

V průběhu první poloviny roku 2023 provedl autorský tým řešerši podpůrných programů pro obnovitelné zdroje a komunitní energetiku provozovaných z úrovně samosprávných orgánů krajů, měst a obcí. Jeho výsledky ukazují, že regionální a municipální správy v Česku se věnují především schémátům finanční podpory instalace obnovitelných zdrojů a podpoře poskytování odborného technického poradenství při jejich instalaci. Jiné formy podpory a iniciace komunitní energetiky zůstávají zatím stranou zájmu.

4.1 Praha

4.1.1 Organizační podpora komunitní energetiky

Pro podporu startu komunitní energetiky Praha založila vlastní příspěvkovou organizaci Pražské společenství obnovitelné energie (PSOE). Jejím cílem je vybudovat sdílenou **energetickou síť všech Pražanů**, kteří budou své energetické potřeby řešit **pomocí obnovitelných zdrojů**, primárně slunečního záření. PSOE chce instalovat fotovoltaické systémy na **střechy 23 000 pražských objektů**, které se k tomu účelu hodí. Mohou to být například školy, domovy pro seniory, divadla, kina, administrativní budovy, ale také rodinné či bytové domy. Organizace počítá s tím, že každý člen společenství bude moci využívat vyrobenou bezemisní energii k provozu budovy, pro svou domácí spotřebu i pro potřeby ostatních spoluvlastníků nemovitosti. Přebytečnou energii pak bude **za finančně výhodných podmínek sdílet** i mimo objekt s výrobnou, aby mohla být využita tam, kde bude zrovna potřeba.⁸

4.1.2 Nabídka služeb komunitní energetiky

PSOE nabízí obyvatelům města, vlastníkům nemovitostí na území města a vlastníkům výroben elektřiny na území města tři způsoby zapojení do komunitní energetiky:

- Investice vlastních financí do výstavby fotovoltaických elektráren na území Prahy prostřednictvím PSOE s cílem dosáhnout jejich zajímavého zhodnocení.
- Poskytnutí střechy na vlastní nemovitosti k pronájmu PSOE pro výstavbu fotovoltaické elektrárny s cílem získat zajímavý příjem z pronájmu.
- Odkup elektřiny vyrobené ve vlastní fotovoltaické elektrárně.

4.1.3 Odborné poradenství, služba provozování výroby elektřiny

Těm, kteří mají vlastní nemovitost a chtějí na ní instalovat a provozovat vlastní fotovoltaickou elektrárnu, PSOE nabízí komplexní odborné poradenství a následné služby spojené s provozováním zdroje. Konkrétně nabízí:

⁸ <https://prazskespolecenstvi.cz/>

- Zpracování návrhu vhodného technického řešení FVE a přípravu projektové dokumentace
- Zpracování návrhu smlouvy o dílo a pomoc s výběrem kvalitního dodavatele FVE
- Odborný dohled během instalace
- Vyřízení dotace z programu „Nová zelená úsporám“
- Zajištění provozu fotovoltaické elektrárny včetně předepsaných revizí
- Zajištění přednostní dodávky vyrobené elektřiny do domu vlastníka
- Výkup přebytků elektřiny za výhodnou cenu

Nad rámec nabídky celopražsky působící PSOE nabízí bezplatné energetické poradenství občanům také některé městské části. Například MČ Praha 15 za tímto účelem zřídila na jaře 2023 Energetické centrum⁹. Tato bezplatná poradenská služba je určena pro vlastníky bytů a rodinných domů na území MČ a má jim pomoci s vyhledáváním možností, jak snížit energetickou náročnost jejich budov. Po odborné stránce provoz energetického centra zajišťuje společnost Prometheus, energetické služby, a.s., člen koncernu Pražská plynárenská, a.s., která je plně ve vlastnictví hlavního města Prahy.

4.1.4 Dotační programy

Hlavní město Praha poskytuje již od roku 1994 dotace na přeměnu topných systémů a využití obnovitelných zdrojů energie v bytech a v rodinných či bytových domech na území hl. m. Prahy. Cílem Programu Čistá energie Praha, je motivace vlastníků bytových objektů k realizaci úspor energií a zlepšení kvality ovzduší na území hl. m. Prahy v trvale obývaných bytových objektech s důrazem na potřebu snižování závislosti na dováženém zemním plynu¹⁰. Dotační program podporuje například instalaci tepelných čerpadel (pro rodinné domy do 100 tis. Kč, pro bytové domy do 400 tis. Kč) nebo solárně termických systémů (pro rodinné domy do 50 tis. Kč).

4.2 Moravskoslezský kraj

4.2.1 Odborné energetické poradenství a služby

Moravskoslezský kraj založil vlastní příspěvkovou organizaci Moravskoslezské energetické centrum (MSKEC). Jejím posláním je poskytovat poradenství v oblasti energetiky, energetických služeb, energetického managementu a rozvoje chytrého regionu, ale také zajišťování **rozvoje čisté mobility** a poradenství a konzultační činnost pro obce a veřejnost v oblasti úspor energií.¹¹

V roce 2017 vzniklo v MSKEC nové oddělení energetických služeb, které se specializuje na úspory energií (energetické studie, energetické posudky), obnovitelné zdroje energie (návrhy instalací fotovoltaiky, kogenerace, tepelných čerpadel a solárních systémů) nebo energetickou náročnost budov (termovizní měření). Výsledkem práce jsou tedy detailní analýzy energetického hospodářství a provozu budov a návrhy konkrétních řešení.

⁹ <https://www.praha15.cz/energeticke-centrum-na-mc-praha-15/d-17951/p1=1333>

¹⁰ https://portalzp.praha.eu/jnp/cz/energetika_a_doprava/program_cista_energie_praha/index.html

¹¹ <https://www.mskec.cz/>

4.3 Ústecký kraj

4.3.1 Poradenství pro města a obce

V srpnu 2022 zřídil kraj vlastní příspěvkovou organizaci Energetické centrum Ústeckého kraje. Agentura se zaměřuje na snižování energetické náročnosti všech objektů vlastněných Ústeckým krajem a zvyšování podílu výroby energie z obnovitelných zdrojů. Své služby nabízí na území kraje zejména veřejné správě – obcím a městům. Jednou z klíčových priorit nově založené organizace je také Rozvoj komunitní energetiky.¹²

4.4 Královéhradecký kraj

4.4.1 Poradenství a osvěta pro obce, veřejnost i firmy

Vedení Královéhradeckého kraje pověřilo vlastní příspěvkovou organizaci Centrum investic, rozvoje a inovací (CIRI) **vybudováním a zajištěním provozu Energetického konzultačního a informačního místa Královéhradeckého kraje (EKIM)**. To se věnuje bezplatnému poradenství pro širokou veřejnost, jednotlivé obce, popřípadě i malé a střední podnikatele v oblasti energetiky. Konkrétně například poskytuje odborné technické a ekonomické posouzení a vyhodnocení využití dostupných technologií a dalších opatření v oblasti energetické účinnosti budov nebo zajišťuje dotační management (přípravu, řízení, udržitelnost) projektů v oblasti energetiky. CIRI též pořádá vzdělávací semináře, konference a osvětové akce v oblasti energetiky, včetně tématu komunitní energetiky.¹³

4.5 Jihomoravský kraj

4.5.1 Osvěta a informovanost pro zástupce obce

V roce 2022 kraj založil jako svou příspěvkovou organizaci agenturu JINAG (Jihomoravská agentura pro veřejné inovace). Jejím cílem je přinášet inovace do regionu, propojovat úspěšná řešení a zlepšovat kvalitu života. Jedním z významných témat agentury je podpora rozvoje komunitní energetiky včetně pilotních projektů v obcích.¹⁴ Na podzim roku 2022 uspořádala agentura jako jednu ze svých prvních akcí sérii 4 besed pro starosty obcí na téma příležitostí komunitní energetiky. Na jaře 2023 proběhl kulatý stůl pro starosty se zájmem o pilotní projekty energetických společenství.

¹² <https://www.ecuk.cz/>

¹³ <https://www.cirihk.cz/energeticky-management.html>

¹⁴ <https://jinag.eu/cs/o-nas>

4.6 Kraj Vysočina

4.6.1 Odborné poradenství a osvěta

Energetická agentura Vysočiny byla založena na podzim roku 2001 jako nezisková organizace se statutem zájmového sdružení právnických osob. Klíčovou zakladatelskou institucí je Sdružení obcí Vysočiny.

Agentura prosazuje zavádění a využívání místních obnovitelných zdrojů energie a podporuje vyhledávání možností úspor energie v obcích kraje Vysočina. Pro veřejnou správu zajišťuje například zpracování průkazů energetické náročnosti budov (PENB), energetických auditů, energetických koncepcí, odborných posudků a analýz, pomáhá s vyřízením žádostí o dotace na investice do obnovitelných zdrojů a úspor energií. Poskytuje také služby v oblasti vzdělávání. Obdobné služby poskytuje agentura rovněž občanům kraje.¹⁵

4.7 Zlínský kraj

4.7.1 Odborné poradenství a osvěta

Energetickou agenturu Zlínského kraje založil jako obecně prospěšnou společnost v roce 2006 Zlínský kraj. Agentura se zaměřuje na zvyšování energetické účinnosti ve městech a obcích a na využití lokálních zdrojů energie. Nezávislé energetické poradenství v oblastech plánování, výstavby nulových, pasivních a aktivních budov, modernizace budov, osvětlení, zdrojů tepla a elektřiny, vzduchotechniky, energetického managementu, trhu s plynem a elektřinou včetně informací o dotačních titulech na výše uvedené činnosti provádějí konzultanti EAZK všem subjektům na území Zlínského kraje bezplatně.¹⁶ V poskytování základního energetického poradenství odkazuje agentura občany na standardní místa systému EKIS.

4.8 Brno

4.8.1 Odborné poradenství a osvěta, podpora elektromobility

Město Brno je zakladatelem a 100% vlastníkem akcií společnosti Teplárny Brno, a.s. Ta ve svém energeticko-poradenském centru poskytuje základní poradenství s dodávkami všech energií, s výměnou zdrojů tepla nebo s využitím nových technologií. Obyvatelům města dokáže poradit na co si dát pozor u dodavatelů energií, pomůže případně také se změnou dodavatele. Poradenství je nezávislé a zcela bezplatné. Občanům je k dispozici nejen Edukační centrum na ulici Cimburkova, ale také internetová stránka, která v řadě energetických témat poskytuje občanům potřebnou osvětu.¹⁷

¹⁵ <https://www.eav.cz>

¹⁶ <https://www.eazk.cz/>

¹⁷ <https://www.teplarny.cz/cs/energeticko-poradenske-centrum>

Městská společnost Teplárny Brno je zároveň pověřena realizací programu rozvoje veřejných nabíjecích stanic pro elektromobily. Společnost v oblasti elektromobility poskytuje zájemcům také užitečnou osvětu.¹⁸ V oblasti fotovoltiky své služby společnost zatím připravuje.¹⁹

4.8.2 Využívání obnovitelných zdrojů v budovách města i jinde, poradenství a osvěta

Město Brno je zakladatelem a 100% akcionářem společnosti SAKO Brno, a.s. Jejím primárním cílem je zajišťovat sběr a svoz komunálního odpadu a jeho tříděných složek, ale také provozovat zařízení pro energetické využívání odpadu²⁰. Městská firma vyrábí teplo pro místní teplotní soustavu centrálního zásobování teplem je tedy významným prvkem v energetickém systému města.

V roce 2022 byla založena dceřinná společnost SAKO Solar, která se zabývá rozvojem alternativních zdrojů energie a realizací fotovoltických systémů na střechách městských budov, např. školských a zdravotnických zařízení, domovů seniorů apod. Plánuje osadit střechy přibližně 650 budov v majetku města či městských společností fotovoltickými elektrárnami o kapacitě výroby 43 GWh solární elektřiny ročně.

Společnost Sako Solar plánuje po změně legislativy propojit tyto zdroje do jedné sdílené „virtuální elektrárny“, která bude vyrábět a sdílet elektřinu do objektů v majetku města, případně městem vlastněných obchodních společností.

Dalším rozvojovým plánem společnosti je instalace fotovoltických panelů také na budovách v majetku bytových družstev, SVJ i komerčních administrativních či obchodních subjektů. Společnost poskytuje zájemcům o realizaci solárních systémů ve městě metodickou podporu a poradenství, případně zajišťuje i samotnou realizaci projektů v několika variantách. Společnost počítá s tím, že rozšíření plánu městské solární elektrárny pro veřejnost by mohlo významně přispět k dosažení energetické soběstačnosti města Brna v průběhu maximálně pěti let.²¹

4.9 Hodonín

4.9.1 Dotační program na podporu instalace obnovitelných zdrojů

Město Hodonín na podzim roku 2022 schválilo a vyhlásilo Dotační program na podporu ekologických opatření na období let 2022-2025²². Jeho součástí je široké spektrum typů podporovaných projektů - od instalace fotovoltických panelů, přes zateplení fasády a výměnu oken, až po oblast nakládání s dešťovou vodou. V roce 2023 a každém dalším roce jsou na podporu vyčleněny 2 mil. Kč, přičemž očekávaná výše dotace je dle typu opatření v desítkách tisíc Kč. Například u dotace na fotovoltickou elektrárnu na rodinný nebo bytový dům je stanovena maximální výše podpory 50.000,- Kč a zároveň

¹⁸ <https://www.emobilitabrno.cz/>

¹⁹ <https://www.teplarny.cz/cs/fotovoltika>

²⁰ <https://www.sako.cz/pro-brnaky/cz/801/energeticke-vyuziti-odpadu/>

²¹ <https://sakosolar.cz/o-nas/>

²² <https://hodonin.eu/dotacni-program-na-podporu-ekologickych-opatreni-na-obdobi-let-2022-2025/d-1119480/p1=87307>

maximálně 50% poskytnuté dotace na FVE z dotačního programu Nová zelená úsporám. U dotace na pořízení solárního systému pro ohřev vody jsou maximální výše stanoveny takto: rodinný dům maximálně 30.000,- Kč, bytový dům maximálně 30.000,- Kč/byt, nebytový prostor maximálně 30.000,- Kč/nebytový prostor a zároveň u všech uvedených objektů maximálně 25% z celkových nákladů na toto opatření. Žádosti o dotaci mohou podávat pouze vlastníci nemovitostí v katastrálním území města Hodonína, a to jak fyzické osoby, tak také právnické osoby.

4.10 Frýdek-Místek

4.10.1 Dotační program na podporu investic do místních obnovitelných zdrojů

Město Frýdek-Místek každý rok vypisuje dotační program Podpora aktivit vedoucích ke zlepšení životního prostředí.²³ Dotace z městské rozpočtu jsou určeny například na pořízení solárních kolektorů v případě změny způsobu vytápění nebo změny způsobu ohřevu teplé vody nebo na změnu způsobu vytápění rodinných domů, bytů, staveb pro rodinnou rekreaci a objektů určených k podnikatelské činnosti z vytápění uhlím a koksem na vytápění elektrickou energií, tepelným čerpadlem nebo biomasou. Kupříkladu na solárně termický systém lze získat dotaci až 50 tis., která může tvořit max. 50% celkových uznatelných nákladů, na tepelné čerpadlo lze získat také až 50 tis. Kč, která může tvořit až 100% uznatelných nákladů. Investice do těchto nových místních obnovitelných zdrojů musí být realizována na nemovitosti na území města Frýdku-Místku.

4.11 Liberec

4.11.1 Projekt iniciace komunitní energetiky

Statutární město Liberec je jedním z členských měst EU Mise 100 klimaticky neutrálních a inteligentních měst do roku 2030.²⁴ Tato mise je nástrojem programu Horizont Evropa podporující Zelenou dohodu pro Evropu a Liberec je jediné české město, které bylo ke členství Evropskou komisí vybráno. Cílem mise je do roku 2030 zajistit 100 klimaticky neutrálních a inteligentních měst v Evropě a umožnit, aby tato města fungovala jako experimentální a inovační centra pro sdílení zkušeností s přechodem ke klimatické neutralitě do roku 2050. V souvislosti s touto misí chce město nastartovat efektivní komunikaci a spolupráci se všemi klíčovými hráči na území města, ať už jde o odbornou či širokou veřejnost, včetně zahájení dlouhodobé osvěty a vzdělávání v oblasti snižování emisí a přechodu na obnovitelné zdroje.

V souvislosti s výše uvedeným město aktuálně realizuje výzkumný projekt Iniciace komunitní energetiky pro město Liberec.²⁵ Jeho cílem je technologické, legislativní, organizační ad. nastavení komunitní

²³ <https://www.frydek-mistek.cz/magistrat/odbory-magistratu/odbor-zivotniho-prostredi-a-zemedelstvi/dotace-a-programy/dotacni-programy-na-podporu-aktivit-vedoucich-ke-zlepseni-zivotniho-prostredi/podpora-aktivit-vedoucich-ke-zlepseni-zivotniho-prostredi-2023/>

²⁴ <https://www.liberec.cz/100mest/>

²⁵ <https://www.liberec.cz/cz/radnice/HORIZON/>

energetiky v Liberci. Projekt řeší i téma elektromobility (systému dobíjecích stanic) a související veřejnou komunikaci, vzdělávání a osvětu. Zahájen byl v červnu 2023. Partnery projektu jsou Teplárna Liberec, a.s., Technická univerzita v Liberci a LEEF Technologies, s.r.o.

4.12 Litoměřice

4.12.1 Komplexní projekt energetické transformace s využitím komunitní energetiky

Město nabízí místním zájemcům možnost zapojit se do projektu Geosolar, jehož cílem je energetická soběstačnost města a zlepšení životního prostředí. Program je rozdělen do několika fází a zahrnuje plány na instalaci fotovoltaických elektráren, zřízení dobíjecích stanic pro elektromobily, kde bude energie čerpána z obnovitelných zdrojů, výstavbu geotermálního podzemního úložiště a výrobu zeleného vodíku z přebytků elektřiny z obnovitelných zdrojů. Projekt je zaměřen rovněž na podporu a vybudování komunitní energetiky tzv. Litoměřického energetického společenství.²⁶ Město prostřednictvím vlastní akciové společnosti 1. Geotermální Litoměřice, již získalo dotaci na výstavbu FVE na osmi městských objektech. Podpora z Modernizačního fondu (RES+) bude činit cca 2,5 milionu korun. Do energetických projektů se v budoucnu mají zapojit i obyvatelé města nákupem podílů ve vznikajících komunitních FVE.²⁷

4.12.2 Poradenství pro občany

Město zároveň pro občany připravuje bezplatné energetické poradenství.²⁸

4.13 Košťany

4.13.1 Motivační dotační program

V malém městě Košťany na severu Čech zavedla místní radnice vyšší daň z nemovitostí a z vybraných prostředků začala financovat dotační program, jehož součástí je až 70 tis. Kč dotace na fotovoltaiku na rodinný či bytových dům v obci²⁹ nebo až 60 tis. Kč na tepelné čerpadlo³⁰. Městskými dotacemi radnice posiluje motivaci místních lidí využívat obnovitelné zdroje a žádat si podporu na jejich zavedení z Nové zelené úsporám. Aplikováno je pravidlo, že součet dotací ze státu a od obce nesmí přesáhnout 90% celkových nákladů opatření. Obec čítá cca 500 rodinných domů a za rok a půl rozdělila dotace na 50 tepelných čerpadel a 50 fotovoltaických elektráren. Postupně se jí daří také snižovat znečištění obce ze spalování uhlí.

²⁶ <https://www.litomerice.cz/geosolar>

²⁷ <https://www.litomerice.cz/aktuality/dotaci-mesto-ziskalo-dodavatele-fotovoltaiky-zatim-nikoliv>

²⁸ <https://www.mestosenergie.cz/energeticke-poradenstvi>

²⁹ <https://www.kostany.cz/prispevky-mesta/dotace-na-fotovoltaiku/>

³⁰ <https://www.kostany.cz/prispevky-mesta/dotace-na-tepelne-cerpadlo/>

4.14 Studenec (u Jilemnice)

4.14.1 Nízkoúročené půjčky z obecního fondu

Přestože má Studenec necelé dvě tisícovky obyvatel, již řadu let provozuje Fond rozvoje bydlení, ze kterého každoročně uvolňuje prostředky na půjčky místním obyvatelům pro investice do zlepšení bydlení, včetně zateplení objektů a instalace obnovitelných zdrojů. V roce 2023 byly k dispozici například půjčky na instalaci fotovoltaických a solárně termických systémů. Půjčka se poskytuje do výše 500 tis. Kč s úrokovou mírou 3%.

5 SOUBOR DOPORUČENÍ

Na základě analýzy potřeb pro start a rozvoj projektů komunitní energetiky, přehledu zahraničních příkladů dobré praxe a rešerše podpůrných nástrojů používaných českými obcemi a městy formulujeme níže seznam doporučených nástrojů podpory vzniku a rozvoje komunitní energetiky.

a) Zajištění informovanosti a osvěty obyvatel

Jak už bylo výše řečeno, důležitým prvkem, který rozhodne o rychlosti rozvoje komunitní energetiky v Česku, bude zájem obyvatel o tento typ řešení. Podpora zajištění osvěty a informovanosti obyvatel o možnostech komunitní energetiky je jednou z nejméně náročných, ale přitom velmi důležitých a potřebných způsobů podpory ze strany obcí. Obce totiž v českém prostředí požívají dlouhodobě vysoké míry důvěry u obyvatel a jimi sdělované informace jsou tak brány jako věrohodné.

Forma poskytování základních informací o možnostech komunitní energetiky může být různá. Od jednoduchých, stručných informačních letáčků, série osvětových článků v místním zpravodaji přes informace na internetových stránkách města, v audiovizuálních pořadech města až po vydání a distribuci obsáhlejších komplexnějších brožur a manuálů. Informace lze samozřejmě podávat a zprostředkovávat také přímou interaktivní formou – obec může uspořádat pro své obyvatele veřejnou debatu či seminář, kde pozvaní experti na komunitní energetiku, energetickou účinnost a obnovitelné zdroje představí nejnovější trendy, technologie a postupy a zodpoví přímo na otázky občanů. Možnou formou podpory může být též zorganizování exkurze pro místní obyvatele na některý z fungujících projektů komunitní energetiky v jiné obci (ať již tuzemské či zahraniční). Velmi úspěšnou formou osvěty bývají také Místní dny pro klima a energii, celodenní komunitní akce pořádané obcí za účelem osvěty v oblasti naplňování Akčních plánů udržitelné energetiky a klimatu (SECAP)³¹.

To všechno může významně pomoci překonat lidem různé bariéry a obavy, které mají s využíváním místních obnovitelných zdrojů spojeny.

b) Obcí financované (resp. poskytované) bezplatné technické poradenství

Na obecnou osvětu a vzdělávání v oblasti komunitní energetiky může obec navázat konkrétními kroky podpory přípravy projektů místních obyvatel nebo jejich komunit. Nejdůležitějším takovým krokem je poskytnutí organizačního, technického, ekonomického či právního poradenství zájemcům o realizaci projektů komunitní energetiky v obci.

Poradenství je možné poskytnout například ve formě uhrazení nákladů poradenské práce externího experta, kterého vybere obec. Detailní podmínky (maximální množství hodin pro jeden poradenský případ či kvalitativní úroveň poskytnutých výstupů) si může obec nastavit ve smlouvě o spolupráci s expertem či energetickou agenturou.

V případě, že obec/město disponuje vlastním kvalifikovaným pracovníkem, obvykle např. v pozici energetického manažera, může část jeho pracovní doby dedikovat pro poskytování poradenství občanům a jejich spolkům ve věci přípravy projektů komunitní energetiky (využívání obnovitelných zdrojů, sdílení elektřiny apod.).

³¹ Místní dny pro klima a energii jsou aktivitou, kterou každoročně pořádají ve svých obcích signatáři evropského Paktu starostů a primátorů pro energii a klima. Více na: https://www.mzp.cz/cz/pakt_starost%C5%AF_primatoru_klima_energie_leden

c) Obcí poskytované služby zajištění investice a následného provozu obnovitelného zdroje

Pokud obec disponuje vlastními odbornými kapacitami, ať už přímo na úřadě nebo v obecní/městské energetické firmě, může občanům nabídnout účinnou pomoc s instalací a provozem obnovitelných zdrojů formou služby. Pro řadu společenství vlastníků jednotek v bytových domech bývá bariérou pro rozhodnutí o společné investici do střešní fotovoltaiky či jiného zdroje právě nedostatek zkušeností s provozem takového zařízení. Pokud příslušné služby nabídne obec (či její firma) a přidá k tomu i nabídku pomoci v celém investičním procesu (příprava projektu, výběr dodavatele, stavební dozor), může to být právě ta pověstná poslední kapka, která dodá obyvatelům domu odvahu do společného projektu komunitní energetiky investovat.

d) Vlastní zdroje energie na obecních bytových domech i nebytových objektech

Dalším způsobem jak podpořit vznik projektů komunitní energetiky v obci je jít příkladem a realizovat první pilotní projekty přímo na objektech v majetku obce.

V první řadě se může jednat o projekty se zapojením nerezidenčních budov (školy, školky, radnice, hasičské zbrojnice, kulturního domu, sportovní haly apod.). Obec má možnost instalovat na střechách či přilehlých pozemcích těchto budov obnovitelné zdroje, nejčastěji fotovoltaické elektrárny, ale výhledově také různé kogenerační jednotky s využitím štěrky či bioplynu, větrné elektrárny apod. Vyrobenou elektřinu pak může obec sdílet do svých ostatních odběrných míst v obecních budovách. Tyto projekty se později mohou stát základem pro založení energetického společenství s účastí obyvatel obce, viz níže.

Samostatnou kapitolou rozvoje místní komunitní energetiky může být i instalace fotovoltaických panelů na obecních bytových domech s realizací systému sdílení vyrobené elektřiny do jednotlivých nájemních bytů. Vzhledem k tomu, že tento model je v Česku legislativně umožněn už v předstihu před přijetím novely energetického zákona prostřednictvím vyhlášky ERÚ, lze takové projekty realizovat již nyní. Přínosem takových realizací je nejen pilotní ověření fungování provozního modelu, které se může stát vzorem pro soukromé bytové domy v obci (SVJ, družstevní bydlení ad.). Benefitem je i poskytnutí levnější elektřiny nájemníkům v obecních bytech jako prevence vzniku energetické chudoby. Je totiž plně v zájmu obcí mít ve svých nájemních bytech nájemníky, kteří spolehlivě zvládají hradit své pravidelné platby za energii.

e) Ručení za úvěr místnímu energetickému společenství

Jak jsme demonstrovali výše uvedeným zahraničním příkladem, může někdy obec pomoci rozvoji komunitní energetiky na svém území i tím, že poskytne bankovní záruky za úvěr místního spolku (komunity), který se rozhodne vystavět v obci či jejím okolí vlastní zdroj obnovitelné elektřiny a vyrobenou energii následně sdílet svým členům. Podmínky takového kroku musí obec pečlivě zvážit a nastavit je tak, aby nepodstupovala přílišné riziko a měla v průběhu realizace projektu kontrolu nad jeho prováděním.

Města i kraje však mohou jít také cestou přímé spolupráce s bankami. V takovém případě město společně s bankou nabízí úvěrový rámec pro start komunitních projektů (například výstavby místního komunitního obnovitelného zdroje), přičemž banka poskytuje finance a obec záruky za úvěr.

f) Výpůjčka nevyužívaných obecních pozemků pro stavbu zdroje místním energetickým společenstvím

Jak plyne ze zahraničních příkladů, jednou z možných forem podpory vzniku a provozu energetických společenství na území obce může být též dlouhodobá výpůjčka nevyužívaných obecních pozemků za účelem instalace obnovitelného zdroje. Takový postup může být vhodný například při instalaci (střešních i pozemních) fotovoltaických elektráren, které jsou zařízením, jenž lze relativně bez obtíží demontovat na konci výpůjční doby. Taková forma podpory obce však zároveň může být pro motivovanou komunitu místních občanů zcela zásadní, protože náklady na pořízení pozemku mohou ekonomiku energetického projektu významně zatěžovat.

g) Pronájem obecního majetku pro realizaci projektu komunitní energetiky

Poměrně standardním nástrojem používaným v českém prostředí je pronájem obecního nemovitého majetku. Ať už jde o pronájem pozemku nebo střechy budovy. Pokud obec sama nemá záměr tento majetek pro instalaci obnovitelného zdroje energie využít, je možné nabídnout jej k pronájmu aktivní místní energetické komunitě. Zvláště vhodný je tento postup v případech, kdy místní komunita má prostřednictvím svých členů odborné know-how, jak elektrárnu provozovat. Důležité však je poskytnout komunitě garanci dlouhodobě stabilních podmínek pronájmu, tak aby si mohli náklady pronájmu promítnout do ekonomického fungování energetického společenství. Obec se v takovém případě může též stát členem společenství a využívat výhod odběru místní obnovitelné elektřiny.

h) Bezúročná půjčka na předfinancování investice do místních komunitních zdrojů

Nástrojem, se kterým již řada českých obcí a měst má vlastní zkušenost, je poskytování bezúročných či levných úvěrů na financování investic svých občanů. V průběhu předchozích let bývalo běžné poskytovat takové úvěry například sdružením vlastníků bytových jednotek či bytovým družstvům na komplexní opravy bytových domů (opravy fasád, dostavby lodžii, dobudování výtahů apod.). Zvláště tam, kde již samosprávy měst mají tuto zkušenost, považujeme za vhodné oprášit tento model a nabídnout místním komunitám zájemců o posílení energetické soběstačnosti obdobný úvěrový program.

Jako vhodné se jeví zřídit pro tento účel speciální fond v rámci rozpočtu města, který má oddělenou správu a ze kterého se půjčky poskytují a kam se v postupných splátkách finanční prostředky zase vrací. Tím se vytváří prostor pro další, opakované využití jednou vložených veřejných prostředků.

Vzhledem k tomu, že projekty komunitní energetiky generují výrobou elektřiny a jejím sdílením či přímým prodejem příjmy energetickému společenství, jsou půjčky na takové projekty pro obec relativně bezpečným podnikem. Zároveň jsou pro vznik energetických společenství důležitou podporou, neboť pomáhají odstranit jednu z klíčových bariér, nedostatek vlastních prostředků na počáteční investici.

i) Dotační podpora projektové přípravy nebo investice do komunitních zdrojů energie

Tam, kde se obec rozhodne použít část veřejných prostředků na přímou podporu rozvoje obnovitelných zdrojů a energetických komunit je na místě nastavit transparentní dotační program. Jeho obsahem může být jednak podpora nákladů na přípravu komunitních energetických projektů – projektová dokumentace výstavby obnovitelného zdroje, organizace vzniku energetického společenství, technicko-ekonomické prověření záměru, právní služby spojené se založením energetického společenství ad. Stejně tak může být obsahem podpory také spolufinancování investičních nákladů výstavby obnovitelného zdroje. Zvláště investiční dotace jsou již často poskytovány státem, přesto dodatečná podpora obce (dofinancování části podílu vlastních nákladů) může mít důležitý pákový motivační efekt, který rozhodne o tom, že se místní komunita do projektu skutečně pustí.

Při nastavování podmínek takového dotačního schématu je třeba mít na zřeteli, že nejčastější bariérou vzniku projektů je nedostatek počátečních financí na přípravu projektu či stavbu zdroje. Proto předfinancování alespoň části potřebných prostředků z dotace obce, může být opět důležitým impulsem k rozhodnutí komunity projekt realizovat.

Při vytváření grantových schémat je obecně důležité, aby byla transparentně navržena a byla přístupná širokému spektru místních občanů či podniků a poskytovala rovné příležitosti k jejich využití. Je též důležité, aby byla v souladu s místními energetickými potřebami a vedla k naplnění cílů místní energetických a klimatických koncepcí.

j) Sdílení elektřiny mezi výrobkami a odběrnými místy ve vlastnictví obce

Jednou z možností, jak si obec v rámci pilotního projektu může otestovat výhody a přínosy komunitní je vybudování vlastní výroby elektřiny se zajištěním sdílení výroby do vlastních odběrných míst (budovy v majetku obce). Na základě získaných zkušeností z tohoto projektu může obec lépe a věrohodněji poskytnout místním občanům a jejich komunitám potřebné poradenství a účinněji šířit osvětu a informovanost o komunitní energetice. Tím podpoří replikaci podobného modelu u svých obyvatel, místních firem či větších komunit.

k) Založení obcí organizovaného energetického společenství s účastí místních občanů

Nejkomplexnější formou podpory komunitní energetiky v obci je, když se obec chopí hlavní organizační role při vzniku a rozjezdu energetického společenství. Obec je v tomto případě jedním ze zakládajících subjektů společenství, který vloží do společného podniku své odborné i organizační kapacity. Na menším pilotním projektu může obec nejprve otestovat fungování a následně energetické společenství cíleně po etapách rozšiřovat.

Od takového projektu lze očekávat nejen přímé ekonomické přínosy pro obec (snížení nákladů na energie), ale i přínosy pro komunitu jako celek. Může být například důležitým prvkem prevenci vzniku energetické chudoby u sociálně potřebných místních rodin. Může vést k potřebnému posílení energetické nezávislosti obce.

V případě zájmu obcí o tento typ projektů se aktuálně se nabízí státní podpora přípravy projektů vzniku energetických společenství z dotačního programu Ministerstva životního prostředí. Výstavbu nových zdrojů obnovitelné elektřiny lze financovat také z prostředků Modernizačního fondu v rámci výzvy RES+.

l) Součinnost a podpora obce při posílení místní distribuční sítě

Zajištění spolehlivě fungující distribuční sítě je sice úkolem distribučních společností v součinnosti se státem, ale lokální a regionální samosprávy mohou svým formálním i neformálním působením nepřehlédnutelně přispět k rychlému a kvalitnímu naplnění potřebných podmínek. Jde především o procesní součinnost při přípravě projektů posílení sítě, podpora majetkoprávního vypořádání, bezkonfliktního projednání záměrů apod. Zde všude může pomoc obce sehrávat svou důležitou roli.

konec zprávy

V Praze, dne 4. září 2023

Mgr. Martin Ander, Ph.D